

Noves adquisicions

Instruments i documents per a no perdre el rumb

Les col·leccions del Museu Marítim de Barcelona (MMB) han estat enriquides en els darrers mesos amb la incorporació de diferents objectes, documents i fotografies, alguns procedents de donacions i altres de compres. El seu valor és sempre gran, ja que permeten recuperar petits bocins de la nostra història marítima, siguin petits objectes (un llum de parafina), unes postals (quatre imatges de l'avarada d'un pailebot cap al 1920), un bagul de passatger de la Italian Line o objectes personals (un uniforme de l'Armada espanyola dels anys cinquanta). D'entre tots destacarem aquells que resulten més significatius.

Un dels elements més interessants és, sens dubte, la bobina de Ruhmkorff, un aparell de comunicació del final del s. XIX, i que no és altre cosa que un dels primers instruments que va permetre la comunicació sense fils a la mar. Té un gran valor per la seva raresa i perquè ens permet anar cobrint les mancances que hi ha a les col·leccions del Museu; en aquest cas, pel que fa als instruments de navegació i comunicació dels segles XIX i XX. Un altra compra a destacar és un cartell que representa el vapor *Principe de Udine* (cap al 1910), un vaixell italià que feia una línia regular amb ports americans amb escala a Barcelona i que era consignat en aquesta ciutat per Ignacio Vilavecchia. En un altra dimensió, i dintre de la política de posar al dia la col·lecció d'art del Museu, hi trobem dues obres d'art contemporani que van ingressar amb motiu de la celebració de la I Biennal Artmar. Es tracta de la videocreació *Solo Idea* i de l'escultura *Poble de mar*.

La col·lecció de documents antics s'ha enriquit amb algunes adquisicions i importants fons d'empresa, que mereixeran un tractament a part en un futur número de la *Drassana* (Barcelona Marítima, Proname, Talleres Nuevo Vulcano). Entre els elements singulars hi ha un petit conjunt de plànols de les Drassanes Reials, de mitjan s. XVIII, que mostren algunes de les reformes efectuades en aquells moments a les grades de construcció. El conjunt està format per:

■ Plànol «Plano que señala el Terreno que ocupa la fabrica de Galeras y el de Artilleria, dentro del recinto de la Atarazanas de Barcelona. Explicación del terreno que ocupa la fabrica de Galeras señalado de colorado. Explicación del terreno que ocupa la Artilleria señalado con azul». És una planta de les Drassanes Reials de Barcelona, de 40 x 74 cm, en tinta i aquarel·la, amb la distribució de les dependències, distingint en vermell la zona dedicada a la construcció naval, i en blau la zona dedicada a l'artilleria.

■ Plànol «Los pilares que estan señalados A son los pilares que se deven derribar a tierra y son 22». Plànol amb planta i alçat de les arcades centrals de les Drassanes, amb la distribució de les arcades al principi del s. XVIII i la seva modificació per la construcció de la grada central. Plànol de 42 x 30 cm en tinta i aquarel·la.

■ Plec manuscrit en dos fulls mida foli amb l'explicació de la realització de l'obra.

■ Plànol [Obra del Varadero para la Capitana], dibuix del terra amb la línia del nivell del mar. En tinta i acolorit de 42 x 30 cm.

■ Plec «Declaración de la Obra del Varadero para la Capitana», manuscrit en dos fulls mida foli, amb l'explicació de la realització de l'obra.

■ Plec «Resumen del importe de la obra para componer el Varadero de la Galera Capitana», un full manuscrit amb el pressupost.

Es tracta d'uns materials originals interessants des del punt de vista històric i documental. A més a més, a les col·leccions del Museu només hi ha dos plànols antics referents al conjunt arquitectònic: el *Gründe rib der Atarazana oder arsenal de Barcelona* (1709) i *Plano y perfil de las Atarazanas de Barcelona* (1819). Atès que el MMB va posar en marxa fa algun temps un projecte de recerca al voltant de les Drassanes Reials, l'adquisició d'aquests materials és especialment grata.

També cal fer esment del fet que l'arxiu d'imatges ha incorporat un important lot de fotografies, 340 fotografies b/n estereoscòpiques. El conjunt és un interessant reportatge fotogràfic sobre els viatges de vaixells de la Cia. Pinillos (*Infanta Isabel* i *Conde Wifredo*) a ports americans, on es combinen aspectes de la vida a bord de la tri-

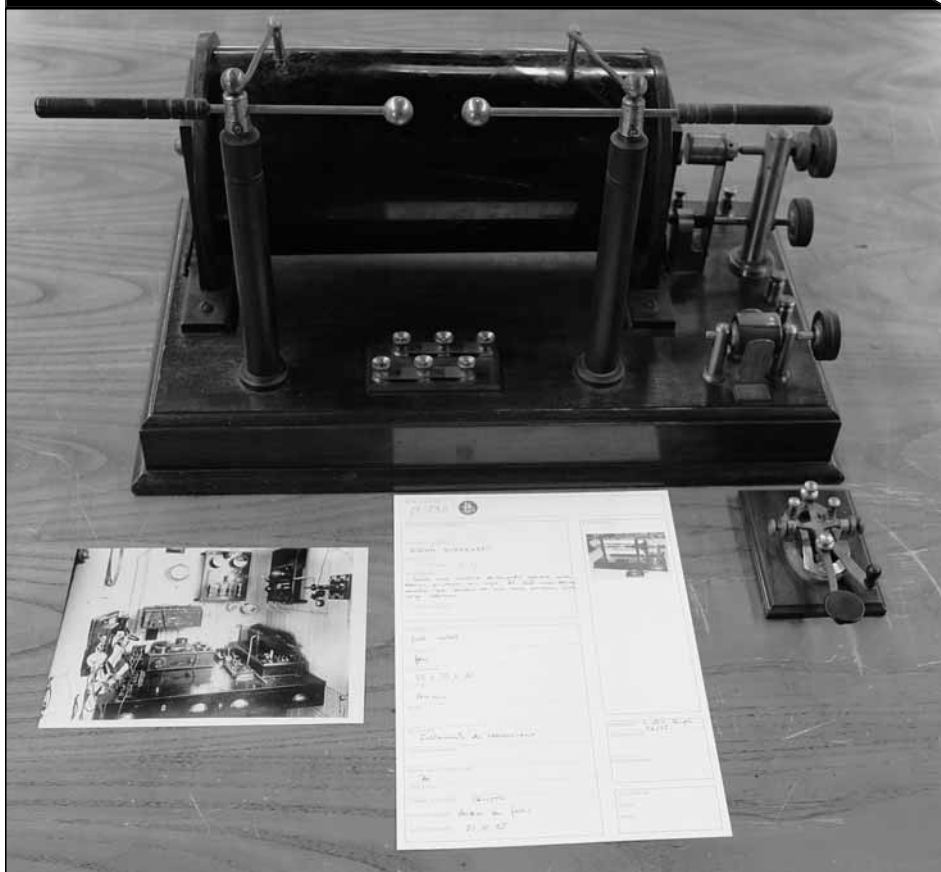
pulació i dels passatgers, vistes de ports americans i també retrats de vaixells de l'època. Aquesta col·lecció, a diferència d'altres fotografies abans disperses, respon a un fet concret (un o més viatges) i s'emmarca en un lloc i en un moment, cosa que li confereix un valor afegit molt important.

Finalment, també recordem que la Biblioteca, a més a més d'incorporar novetats editorials i materials procedents de donacions, també adquireix llibres antics, dels quals destaquem per la seva raresa dues obres. Una és el llibre de Pesson-Maisonneuve *Manuel du pêcheur ou Traité général de toutes sortes de pêches : contenant l'Histoire naturelle des Poissons, la manière de pêcher chaque espèce en particulier, l'Art de fabriquer les Filets; un Traité sur les Etangs, un Précis des Lois, Ordonnances et Règlements sur la pêche; un modèle des Procès-verbaux qui doivent être dressés par les Gardes-Pêche, etc.*, publicat a França el 1836. L'altre llibre important per a l'estudi de la nostra història marítima més propera és la publicació *Real Compañia de Comercio para las Islas de Santo Domingo, Puerto-Rico y la Margarita, que se ha dignado el Rey conceder con diez registros para Honduras y provincias de Guatemala, al comercio de la ciudad de Barcelona, y su establecimiento en la misma, baxo el patrocinio de nuestra Señora de Monserrate y de la Real proteccion de Su Magestad*, editat a Barcelona cap al 1756.

En els darrers temps, l'Associació d'Amics del Museu Marítim de Barcelona està duent a terme una important labor d'enriquiment de les col·leccions del Museu, sigui amb donacions directes de materials adquirits per la mateixa associació o a través dels seus socis, sigui intervenint en la localització d'objectes o documents d'interès. A més a més, també treballa per assegurar que importants col·leccions fotogràfiques, bibliogràfiques i hemerogràfiques dels seus socis passin finalment a formar part dels fons del Museu.

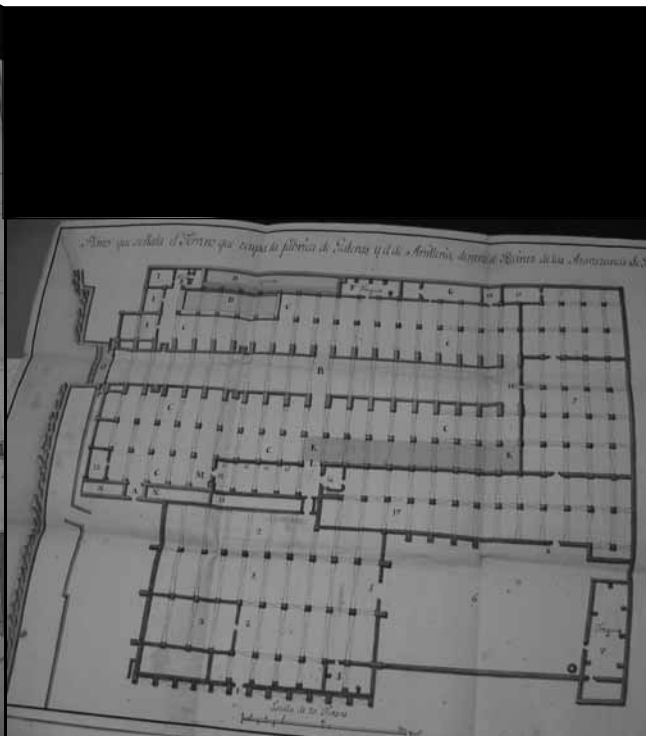
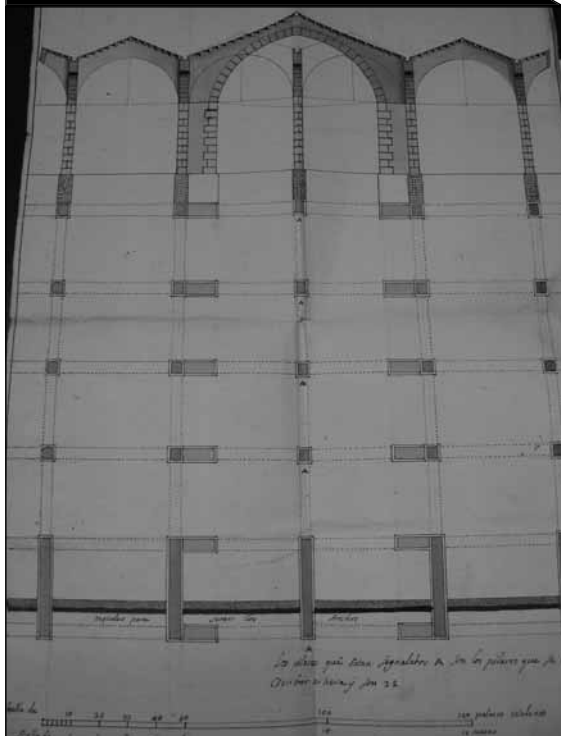
BOBINA DE RUHKORFF (UN APARELL DE COMUNICACIÓ DEL FINAL DEL S. XIX)

Número d'inventari: 19834
Constructor: desconegut
Matèria: fusta, ferro, coure
Tècnica: mixta
Mides: llarg, 55,5 x 33 x 31 cm
Cronologia: 1890-1910
Procedència: desconeguda

A mitjan segle XIX es van desenvolupar sistemes telegràfics que utilitzaven impulsos electromagnètics. Guglielmo Marconi va construir l'any 1896 el seu primer transmissor, que utilitzava la bobina o rodet de Ruhmkorff. Amb aquest aparell naixia la telegrafia sense fils, que aviat es va començar a instal·lar a bord dels vaixells, principalment en grans paquebots. Sobre aquest model es van anar incorporant millores, com ara la vàlvula de diode, el triode (que va permetre amplificar el senyal) i, finalment, l'oscil·lador, que obria el pas directament al desenvolupament de la ràdio.

PLÀNOLS DE LES DRASSANES REIALS

Número d'inventari: 941p, 942p i 943p

Autor: Alexandro de Res (?)

Matèria: paper

Tècnica: dibuix a tinta acolorit amb aquarel·la

Mides: 40x77 (941p); 42x30 (942p); 42x30 (943p)

Cronologia: 1700-1725 aprox.

Procedència: desconeguda

Els plànols i la documentació que els acompanya no només tenen un valor històric que ens parla d'un moment crucial en la història de l'edifici, com és el final de la seva vida com a arsenal de marina i la seva adaptació progressiva a d'altres usos. També tenen un valor estètic important, ja que ens porten la imatge d'un altra època i, sobretot, una visió de les drassanes com una cosa viva, en contínua mutació i adaptació a les circumstàncies. Tot i que no porten signatura ni data, aquesta documentació apareix relacionada amb l'enginyer director Alexandro de Res.